



LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22 252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023

Nr.

I

Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ TEIKIMO

Aplinkos ministerija teikia Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 10 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – SEAKĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo Nr. IX-1005 6¹ ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – AAVKĮ projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai), patikslintus pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės (toliau – LRVK Teisės grupė) 2023 m. gegužės 29 d. išvadą Nr. NV- 1264.

SEAKĮ projektas parengtas siekiant:

1) sustiprinti motorinių transporto priemonių (toliau – TP) taršos kontrolę kelyje, mažinti jų neigiamą poveikį aplinkai ir eismo saugumui;

2) sudaryti teisinės sąlygas Susisiekimo ministerijai kartu su Aplinkos ministerija vienu bendru teisiniu dokumentu nustatyti transporto priemonių techninės priežiūros, remonto, techninės pagalbos ir perdirbimo paslaugų teikimo tvarką ir aplinkos apsaugos reikalavimus.

AAVKĮ projektu siekiama optimizuoti ir efektyviau vykdyti Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos (toliau – AAD) priskirtas aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės funkcijas TP į aplinką išmetamų teršalų kontrolės srityje.

Teikiame apibendrintą informaciją apie Įstatymų projektais sprendžiamas problemas, siūlomas jų sprendimo priemonės, įgyvendinimą ir kt. Išsami informacija apie Įstatymų projektų parengimo priežastis, tikslus, siūlomus pakeitimus ir kita informacija pateikta aiškinamajame rašte.

Dėl transporto priemonių (toliau – TP) taršos kontrolės kelyje stiprinimo ir TP neigiamo poveikio aplinkai ir eismo saugumui mažinimo

Kelių transportas yra oro taršos kietosiomis dalelėmis (toliau – KD), azoto oksidais (toliau – NO_x) ir kitais teršalais, šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis šaltinis. Aplinkos oro tarša (ypač smulkiosios kietosios dalelės KD_{2,5}) Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinės vėžio tyrimų agentūros paskelbta kancerogenine žmogui, t. y. sukeliančia vėžį. Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – Agentūra) duomenimis¹, 2021 m. kelių transporto sektorius išmetė 55 proc. Lietuvoje išmesto NO_x kiekio. 2022 m. vidutinė metinė azoto dioksido (NO₂) koncentracija aplinkos ore daugelyje valstybinio oro monitoringo sistemoje veikiančių oro kokybės tyrimo stočių (toliau – OKT) viršijo PSO rekomenduojamą lygį; KD_{2,5} koncentracija viršijo PSO rekomenduojamą lygį visose OKT, KD₁₀ – daugelyje OKT.

Atsižvelgiant į tai, kad Europos Komisija (toliau – EK) šiuo metu keisdama ES oro kokybės direktyvas² siūlo vėliausiai 2030 m. reikšmingai sugriežtinti ES oro kokybės normas jas priartinant prie PSO rekomenduojamų lygių, Lietuvoje iš antropogeninių šaltinių išmetamas teršalų, tarp jų NO_x, kiekis mažėja lėtai ir dėl nepasiekto Lietuvai ES ir tarptautiniuose teisės aktuose³ nustatyto sumažinimo, palyginti su 2005 m. išmetu kiekiu, tikslo (2020–2029 m. tikslas –48 proc., iki 2021 m. sumažinta tik 23,9 proc.), 2023 m. sausio 26 d. prieš Lietuvą pradėta ES teisės pažeidimo procedūra, kelių transporto keliama tarša turi būti skubiai mažinama.

Susisiekimo ministerijos ir Lietuvos techninės apžiūros įmonių asociacijos „Transeksa“ duomenimis, iš pirmo karto praėjusių privalomąją techninę apžiūrą TP kiekis (proc.) pagal klases 2022 m. buvo: M₁ – 49,9; M₂ – 43,8; M₃ – 56,9; N₁ – 52,9; N₂ – 47,3; N₃ – 57,1; 6–10 proc. M₁ ir N₁ klasių⁴ TP neatitiko į aplinką išmetamų teršalų reikalavimų (nustatytas per didelis išmetamųjų dujų dūmingumas, aptiktas eksploatacinių skysčių nuotėkis)⁵. Taigi, apie pusę ir daugiau TP į privalomąją techninę apžiūrą atvyksta netvarkingos ir galimai kurį laiką iki apžiūros dalyvauja eisme tokios techninės būklės (apie 10 proc. jų – neleistinai daugiau teršia aplinką). Techniškai netvarkingos eisme dalyvaujančios TP kelia grėsmę eismo saugumui, didina aplinkos užterštumo lygį, kenkia sveikatai, kelia aktyvios ir norinčios gyventi švaresnėje aplinkoje visuomenės susirūpinimą ir nepasitenkinimą. Galimai techniškai netvarkingų TP eksploatavimą Lietuvoje rodo ir 2021 m. Vilniuje atlikto transporto taršos nuotolinio matavimo rezultatai, šio projekto vykdytojų išvardintos galimos taršą lemiančios priežastys (labiausiai teršia autobusai, sunkieji krovininiai automobiliai ir senesni dyzelinu varomi lengvieji automobiliai; rekomenduota stiprinti senų automobilių techninę priežiūrą, nustatyti taršiausias TP ir atlikti jų pakartotinę techninę apžiūrą; informuoti visuomenę, kaip išlaikyti gerą TP būklę; užtikrinti tinkamą TP techninę priežiūrą)⁶.

Lietuvoje kelių TP kontrolės sistema sukurta pagal ES reikalavimus – TP techninės būklės atitiktis techniniams reikalavimams⁷, kurie apima ir reikalavimus aplinkos taršai riboti, tikrinama privalomosios techninės apžiūros metu⁸ ir techninių patikrinimų kelyje metu⁹. TP techninės būklės patikrinimus kelyje atliekantys policijos pareigūnai ir Lietuvos transporto saugos administracijos (toliau – LTSA) pareigūnai turi teisę atlikti SEAKĮ įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose įtvirtintus veiksmus, susijusius su draudimu ar laikinu ribojimu techninių reikalavimų neatitinkančioms TP dalyvauti eisme. ES reikalavimai TP kontrolei keliuose netaikomi M₁ ir N₁

¹ Nacionalinės į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaitos 2021 m. ataskaita.

² Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir dėl švaresnio oro Europoje ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/107/EB dėl arseno, kadmio, gyvsidabrio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių aplinkos ore.

³ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2016/2284/ES dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama direktyva 2003/35/EB ir panaikinama direktyva 2001/81/EB ir JT Tolumųjų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos 1999 m. Protokolas dėl rūgštėjimo, eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo.

⁴ 2023-03-01 šios klasės sudarė 80,82 proc. Lietuvoje įregistruotų TP; VĮ „Regitra“ atviri duomenys: <https://www.regitra.lt/lt/atviri-duomenys>.

⁵ Reikalavimai patvirtinti LTSA direktoriaus 2022 m. spalio 20 d. įsakymu Nr. 2BE-260 „Dėl Techninių motorinių transporto priemonių ir jų priekabų reikalavimų patvirtinimo“.

⁶ https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/Aplinkos%20oras/OpusRSE_Lithuania-report-2021_Issue03_22-09-2021.pdf.

⁷ Techninių motorinių transporto priemonių ir jų priekabų reikalavimų aprašas, patvirtintas LTSA direktoriaus 2022 m. spalio 20 d. įsakymu Nr. 2BE-260.

⁸ Privalomosios transporto priemonių techninės apžiūros atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas susisiekimo ministro 2008 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 3-406.

klasių TP.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme nustatyta tvarka AAD, vykdydamas aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, už nustatytus TP į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekio (TP su benzininiais vidaus degimo varikliais) ar išmetamųjų dujų dūmingumo (TP su dyzeliniais varikliais) ribinių dydžių (toliau – taršos reikalavimai)¹⁰ pažeidimus taiko Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 307 straipsnyje ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (toliau – AAĮ) 75 straipsnyje numatytas poveikio priemonės (baudas), tačiau neturi įgaliojimų uždrausti ar laikinai apriboti taršos reikalavimus pažeidusių TP dalyvavimą eisme. Todėl neužtikrinamas techniškai netvarkingų, taršos reikalavimų neatitinkančių TP pašalinimas iš eismo. Pažymėtina, kad 2021 m. AAD vykdytų TP taršos kelyje patikrinimų metu nustatyta, kad 10 proc. patikrintų TP neatitiko taršos reikalavimų, t. y. buvo techniškai netvarkingos. Pažymėtina, kad nustačius TP į aplinką išmetamų teršalų neatitiktį taršos reikalavimams privalomosios techninės apžiūros metu, tokiai TP teisė dalyvauti eisme nesuteikiama, kol bus pašalinti neatitikimai lėmę trūkumai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta ir siekiant mažinti eisme dalyvaujančių taršos reikalavimų neatitinkančių TP neigiamą poveikį aplinkai, būtina sudaryti teisinės sąlygas netikėtai TP taršos kontrolei keliuose stiprinti suteikiant papildomų įgaliojimų AAD ir LTSA, riboti taršos reikalavimų neatitinkančių TP dalyvavimą eisme panaikinant privalomosios techninės apžiūros dokumentų galiojimą.

Dėl transporto priemonių techninės priežiūros, remonto, techninės pagalbos ir perdirbimo paslaugų reglamentavimo

Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisija¹¹ (toliau – Komisija) atkreipė dėmesį, kad TP techninės priežiūros, remonto, techninės pagalbos ir perdirbimo paslaugas teikiantiems asmenims (toliau – paslaugų subjektai) reikalavimai paslaugų teikimo tvarkai, darbų vietai ir darbų metu susidarančių atliekų ir nuotekų tvarkymui, aplinkos oro apsaugai įtvirtinti atskiruose teisės aktuose¹², rekomendavo Susisiekimo ministerijai ir Aplinkos ministerijai įvertinti galimybę reikalavimus patvirtinti vienu teisės aktu. Reikalavimų nustatymas viename teisės akte užtikrintų teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principą, suteiktų daugiau aiškumo paslaugų subjektams.

SEAKĮ projektu siūlomi esminiai pakeitimai:

- suteikti AAD įgaliojimus: 1) vykdyti M₁, M₂, M₃, N₁, N₂, N₃ klasių TP į aplinką išmetamų teršalų patikrinimus kelyje, nustatant, kad AAD stabdo nurodytų klasių TP ir tikrina jų į aplinką išmetamų teršalų atitiktį Susisiekimo ministerijos ar jos įgalios institucijos tvirtinamiems TP

⁹ M₂, M₃, N₂, N₃, O₃, O₄ klasių kelių transporto priemonių ir T_{1b}, T_{2b}, T_{3b}, T_{4.1b}, T_{4.2b}, T_{4.3b}, T₅ kategorijų ratinių traktorių techninių patikrinimų organizavimo Lietuvos Respublikos keliuose taisyklės, patvirtintos Vyriausybės 2005 m. balandžio 13 d. nutarimu Nr. 403.

¹⁰ Taršos reikalavimai, nustatyti Aplinkos apsaugos normatyviniuose dokumentuose „Automobiliai su benzininiais (kibirkštinio uždegimo) varikliais. Anglies monoksidas išmetamosiose dujose. Normos ir matavimo metodai. LAND 14–2015 ir „Automobiliai su dyzeliniais (uždegimo suspaudimu) varikliais. Išmetamųjų dujų dūmingumas. Normos ir matavimo metodai. LAND 15–2015“, patvirtintuose aplinkos ministro 2000 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 89.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 18 d. nutarimas Nr. 697 „Dėl Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisijos sudarymo“.

¹² Transporto priemonių techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2016 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 2BE-45 „Dėl transporto priemonių techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Aplinkos apsaugos reikalavimų transporto priemonių techninei priežiūrai ir remontui apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. liepos 13 d. įsakymu Nr. D1-405 „Dėl Aplinkos apsaugos reikalavimų transporto priemonių techninei priežiūrai ir remontui aprašo patvirtinimo“.

techniniams reikalavimams ir 2) Susisiekimo ministerijos ar jos įgaliosios institucijos nustatyta tvarka panaikinti šių klasių TP, kurios neatitinka į aplinką išmetamų teršalų reikalavimų, privalomosios techninės apžiūros dokumentų galiojimą;

- suteikti LTSA papildomus įgaliojimus: 1) vykdyti ir M_1 bei N_1 klasių TP į aplinką išmetamų teršalų patikrinimus kelyje, nustatant, kad LTSA stabdo nurodytų klasių TP ir tikrina jų į aplinką išmetamų teršalų atitiktį Susisiekimo ministerijos ar jos įgaliosios institucijos tvirtinamiems TP techniniams reikalavimams ir 2) Susisiekimo ministerijos ar jos įgaliosios institucijos nustatyta tvarka panaikinti šių klasių TP, kurios neatitinka į aplinką išmetamų teršalų reikalavimų, privalomosios techninės apžiūros dokumentų galiojimą;

- sudaryti teisinės sąlygas Susisiekimo ministerijai arba jos įgaliotoms institucijoms nustatyti, kad į sąrašą trūkumų, kuriuos nustačius panaikinamas motorinių TP ir (ar) priekabų privalomosios techninės apžiūros dokumentų galiojimas, būtų įrašyti ir TP į aplinką išmetamų teršalų reikalavimų pažeidimai;

- siekiant teisinio aiškumo dėl motorinėms TP ir jų priekaboms taikomų reikalavimų, siūloma SEAKĮ nurodyti, kad motorinėms transporto priemonėms taikomi techniniai motorinių TP ir jų priekabų reikalavimai, tvirtinami Susisiekimo ministerijos ar jos įgaliosios institucijos, AAD ir LTSA atliekamų patikrinimų metu TP tarša vertinama pagal techniniuose motorinių TP ir jų priekabų reikalavimuose nustatytus į aplinką išmetamų teršalų reikalavimus;

- patikslinti terminų „didelis transporto priemonės trūkumas“, „nedidelis transporto priemonės trūkumas“ ir „pavojingas transporto priemonės trūkumas“ apibrėžtis neapsiribojant išvardytų TP trūkumų nustatymą ir taikymą reglamentuojančių SEAKĮ įgyvendinamųjų teisės aktų¹³ taikymu tik techninio patikrinimo kelyje arba privalomosios TP techninės apžiūros metu, sudarant teisinės sąlygas minėtus teisės aktus taikyti ir AAD vykdomos TP taršos kontrolės metu¹⁴ ir atlikti kitus tikslinamojo pobūdžio pakeitimus.

- sudaryti teisinės sąlygas Susisiekimo ministerijai kartu su Aplinkos ministerija vienu bendru teisiniu dokumentu nustatyti reikalavimus transporto priemonių techninės priežiūros, remonto, techninės pagalbos ir perdirbimo paslaugų teikimo tvarką ir aplinkos apsaugos reikalavimus.

Dėl aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės optimizavimo ir efektyvesnio vykdymo

AVVKĮ projektu siekiama optimizuoti ir efektyviau vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę – suteikti teisę aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams (toliau – AAD pareigūnai) be Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – Agentūra) darbuotojų tikrinti TP atitiktį į aplinką išmetamų teršalų reikalavimams. Atsižvelgiant į rekomendacijas dėl institucijų įvardinimo įstatymuose, įrašoma formuluotė Vyriausybės įgaliota institucija.

Tikrinant TP atitiktį į aplinką išmetamų teršalų reikalavimams, tikrinamų parametrų, pvz., anglies monoksido (CO) kiekis TP išmetamosiose dujose, rezultatai gaunami atlikus matavimus vietoje pagal prietaisų rodmenis ir šiuos matavimus galėtų atlikti AAD pareigūnai. Tačiau AAVKĮ 6¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad į aplinką patenkančių teršalų tyrimus ir matavimus aplinkos

¹³ LTSA direktoriaus 2022 m. spalio 20 d. įsakymu Nr. 2BE-260 patvirtinti – Techninių motorinių TP ir jų priekabų reikalavimų aprašas, Techninių motorinių TP ir jų priekabų reikalavimų sąrašas, Techninių motorinių TP ir jų priekabų tikrinimo pozicijų ir trūkumų vertinimo kriterijų sąrašas.

¹⁴-Priėmus SEAKĮ projektą, AAD pareigūnai TP taršos patikrinimus vykdys vadovaudamiesi SEAKĮ įgyvendinamaisiais teisės aktais, patvirtintais LTSA direktoriaus 2022 m. spalio 20 d. įsakymu Nr. 2BE-260, - Techninių motorinių TP ir jų priekabų reikalavimų aprašu, Techninių motorinių TP ir jų priekabų tikrinimo pozicijų ir trūkumų vertinimo kriterijų sąrašu.

apsaugos valstybinės kontrolės tikslais AAD pavedimu atlieka Agentūra. Atsižvelgiant į tai, vykdant aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę kelyje, kai atliekama TP išmetamų teršalų kontrolė, su AAD pareigūnais turi dalyvauti ir Agentūros darbuotojai.

AAVKĮ projektu siūlomi pakeitimai:

- numatyti, kad aplinkos ministro nustatytais atvejais ir būdais, operatyvius į aplinką patenkančių teršalų ir jų paveiktos aplinkos matavimus vietoje turi teisę atlikti ir AAD pareigūnai;
- numatyti, kad AAD pareigūnai, siekdami užkirsti kelią aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimams, turi teisę sustabdyti TP apžiūrėti ją, atlikti TP į aplinką išmetamų teršalų kontrolę, kitus įstatymuose nustatytus aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės veiksmus.

Priėmus AVVKĮ projektą, pažeidimai bus fiksuojami operatyviau, bus sudarytos galimybės efektyviau vykdyti TP taršos kontrolę, nes atliekant matavimus vietoje ar vykdant TP taršos kontrolę nereikės kviesti kitų institucijų darbuotojų.

Priėmus Įstatymų projektus, AAD ir LTSA reikės pasiruošti jų nuostatų įgyvendinimui. AAD ir LTSA duomenimis, tam reikės lėšų:

- AAD funkcijai – savarankiškai stabdyti ir tikrinti M_1 , M_2 , M_3 , N_1 , N_2 , N_3 klasių TP į aplinką išmetamų teršalų atitiktį nustatytiems techniniams reikalavimams – vykdyti reikės resursų: keturios valstybės tarnautojų pareigybės, kurioms išlaikyti kasmet reikės apie 100 000 eurų, išlaidos įrangai (5 komplektai (komplektą sudaro 1 dujų analizatorius ir 1 dūmų matuoklis) ir jos priežiūrai (pirmaisiais metais) 75 500 eurų. 2024 m. funkcijai vykdyti reikia numatyti 175 500 eurų biudžeto lėšų, vėlesniais metais – 100 500 eurų biudžeto lėšų;

- LTSA naujai funkcijai – stabdyti ir tikrinti M_1 , N_1 klasių TP į aplinką išmetamų teršalų atitiktį nustatytiems techniniams reikalavimams – vykdyti, preliminariumi LTSA vertinimu reikia resursų: trys valstybės tarnautojų pareigybės (1 patikrinimų ekipažui sudaryti), kurioms išlaikyti pirmaisiais vykdymo metais reikės 88 000 eurų, vėlesniais metais – 76 000 eurų kasmet (šiose etape nevertinamas didėjantis darbo užmokestis). Pareigybių skaičius pagrįstas poreikiu sudaryti bent 1 patikrinimų ekipažą, atsižvelgiant į tai, kad šiame etape nežinomas patikrinimų mastas, tikrintinų techninės būklės parametrų kiekis ir būdas. Pirmaisiais metais reikės 15 000 eurų įrangai (1 dujų analizatorius ir 1 dūmų matuoklis) įsigyti, vėlesniais metais – 2 100 eurų kasmet įrangai priežiūrai (galimas paslaugų brangimas nevertinamas). Įrangos kiekis pagrįstas atsižvelgiant į sudaromų patikrinimų ekipažų skaičių – jam didėjant, įrangos reikėtų daugiau. 2024 m. funkcijai vykdyti reikia numatyti 103 000 eurų biudžeto lėšų, vėlesniais metais – 78 100 eurų biudžeto lėšų.

Iš viso reikės 278 500 eurų biudžeto lėšų.

Įstatymų projektai neprieštarauja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

SEAKĮ projektas neįtrauktas į teisės aktų projektų, kuriuos Vyriausybė pasiūlė įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo (toliau – LRS) VI (pavasario) sesijos darbų programą¹⁵ (toliau – programa), sąrašą, ir teikiamas kartu su programoje numatytu AAVKĮ projektu. SEAKĮ ir AAVKĮ projektų nuostatos sudarys sąlygas sustiprinti ir efektyviau vykdyti motorinių TP taršos kelyje kontrolę, todėl Įstatymų projektai teikiami kartu.

SEAKĮ projekte tikslinamos terminų („didelis transporto priemonės trūkumas“, „nedidelis transporto priemonės trūkumas“ ir „pavojaingas transporto priemonės trūkumas“) apibrėžtys

¹⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. kovo 1 d. nutarimu Nr. S-574.

susijusios su direktyvos 2014/47/ES¹⁶ ir direktyvos 2014/45/ES¹⁷ nuostatų įgyvendinimu. SEAKĮ projekto atitiktis nurodytų direktyvų nuostatomis pateikta atitikties lentelėse, pateiktose derinti Teisingumo ministerijai per LINESIS.

Įstatymų projektai nenotifikuotini Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, AAVKĮ projektui numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas. SEAKĮ projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma pridedama.

Įstatymų projektams Aplinkos ministerijoje atliktas antikorpacinis vertinimas: antikorpaciniu požiūriu rizikingų nuostatų nenustatyta.

Įstatymų projektams įtraukti į teisės sistemą kitų teisės aktų priimti nereikės.

SEAKĮ projekte tikslinamos terminų „didelis transporto priemonės trūkumas“, „nedidelis transporto priemonės trūkumas“ ir „pavojingas transporto priemonės trūkumas“ apibrėžtys derinamos su Valstybine lietuvių kalbos komisija Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Konsultacijų su visuomene nebuvo ir jos neplanuojamos.

Įstatymų projektuose nereglamentuojamas asmens duomenų naudojimas.

Įstatymų projektai 2023 m. balandžio 12 d. paskelbti Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS), su Įstatymų projektais galėjo susipažinti suinteresuotos institucijos ir visuomenė (Nr. 23-5202¹⁸). Įstatymų projektus be pastabų suderino AAD, Finansų ministerija, Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. Specialiųjų tyrimų tarnyba informavo (2023 m. balandžio 28 išvada Nr. 4-01-3591), kad sprendimą dėl Įstatymų projektų įvertinimo antikorpaciniu požiūriu priims juos suderinus su suinteresuotomis institucijomis. Aplinkos apsaugos agentūra ir Lietuvos techninės apžiūros įmonių asociacija „Transeksa“ išvadų nepateikė.

Pastabas ir pasiūlymus Įstatymų projektams pateikė Susisiekimo ministerija, Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, LTSA.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 (toliau – Vyriausybės darbo reglamentas), 33 punktu, organizuoti pasitarimai su suinteresuotomis institucijomis aptarti pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Patikslintas SEAKĮ projektas darbo tvarka suderintas su Susisiekimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija ir LTSA, atsižvelgta į daugumą Teisingumo ministerijos Įstatymų projektams pateiktų pastabų. Atsižvelgiant į Vyriausybės darbo reglamento 34 punktą, dėl nesuderintos SEAKĮ projekto nuostatos parengta derinimo pažyma.

¹⁶ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/47/ES dėl Sąjungoje važinėjančių komercinių transporto priemonių techninio patikrinimo kelyje, kuria panaikinama Direktyva 2000/30/EB, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2021 m. birželio 29 d. Komisijos deleguotąja direktyva (ES) 2021/1716.

¹⁷ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/45/ES dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų periodinės techninės apžiūros, kuria panaikinama Direktyva 2009/40/EB.

¹⁸ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/df38eed1d91e11ed9a68f3096fdcecc3?positionInSearchResults=0&searchModelUID=29317e56-d44e-41fb-8ddc-df1d8fc9bf41>

Įstatymų projektai svarstyti 2023 m. gegužės 30 d. Vyriausybės tarpinstituciniame pasitarime. Įstatymų projektai patikslinti pagal Teisingumo ministerijos pastabas.

Atsižvelgiant į Vyriausybės kanclerio pavaduotojo pastabą dėl pagrįstumo suteikti įgaliojimus dviem institucijoms (AAD ir LTSA) vykdyti M₁ ir N₁ klasių transporto priemonių į aplinką išmetamų teršalų patikras keliuose, teikiame papildomą informaciją (papildytas ir aiškinamasis raštas).

Siūlymas įgalioti M₁ ir N₁ klasių (lengvųjų keleivinių ir lengvųjų krovininių) TP taršą tikrinti dvi institucijas teikiamas atsižvelgus į AAD ir LTSA patirtį TP taršos kontrolės srityje ir faktus, kad M₁ ir N₁ klasių TP sudaro daugiau kaip 80 proc. (t. y. 1 745 738 TP 2023-03-01 duomenimis) Lietuvoje registruotų TP (įskaitant priekabas) parko; 10 proc. iš 2022 m. privalomajai techninei apžiūrai pateiktų 777 316 M₁ ir N₁ klasių TP iš pirmo karto nepraėjo techninės apžiūros dėl taršos reikalavimų neatitikimo¹⁹; tai reiškia, kad galimai buvo eksploatuojama apie 78 000 taršos reikalavimų neatitinkančių TP. Šių klasių TP tik AAD pareigūnų vykdomos taršos keliuose kontrolės nepakanka (tik akcijų metu, per metus patikrinama 100–1200 TP). Pradėjus vykdyti sustiprintą kontrolę, preliminarium AAD ir LTSA vertinimu, per metus bus patikrinama 9 000–5 000 TP. Pažymėtina, kad TP taršos patikrinimai nenaudoja LTSA funkcija – vykdydama TP pradinis techninius patikrinimus keliuose LTSA tikrina M₂, M₃, N₂, N₃ klasių, t. y. komercinei veiklai naudojamų autobusų, sunkiųjų krovininių TP keliamos aplinkos taršos atitiktį reikalavimams (TP pradiniai techniniai patikrinimai kelyje neapima M₁ ir N₁ klasių TP patikrinimų).

Pažymėtina, kad siekiant kompleksiskai spręsti, kaip toliau valdyti kelių transporto taršą, planuojama ir kitų TP taršos keliuose valdymo priemonių.

Iki 2030 m. planuojama įdiegti TP keliuose išmetamų teršalų nuotolinės stebėsenos sistemą (bandomasis projektas atliktas 2021 m. Vilniuje), kuri leistų nestabdant tikrinti daugiau TP (eismo sraute) ir papildytų instrumentiniais matavimais TP taršos keliuose vykdomą kontrolę.

Bendradarbiaujant su kelių transporto priemonių techninę būklę kontroliuojančiomis institucijomis planuojama įvertinti TP amžiaus ir privalomosios techninės apžiūros nepaėjimo iš pirmo karto dėl aplinkosauginių rodiklių neatitikimo ryšį ir peržiūrėti techninių apžiūrų periodiškumo reglamentavimą; tobulinti asmenų pranešimo apie keliuose pastebėtas taršias TP ir kitus aplinkosauginius pažeidimus elektroninėmis priemonėmis sistemas (portalas *e-policija*); parengti akivaizdžiai matomos TP taršos vizualaus (neatliekant instrumentinių matavimų) vertinimo kriterijus ir reglamentuoti akivaizdžiai aplinkos orą teršiančių TP dalyvavimo eisme ribojimą.

Į Vyriausybės kanclerio siūlymą parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės protokolinio sprendimo projektą dėl institucijų veiksmų kelių TP taršai keliuose valdyti, neatsižvelgta. Pateikta papildoma informacija apie planuojamas priemones kelių TP taršai valdyti.

Į daugelį LRVK Teisės grupės 2023 m. gegužės 29 d. išvadoje Nr. NV-1264 pateiktų pastabų atsižvelgta, dėl kitų parengta derinimo pažyma. Į 3 ir 6 tikslinamojo pobūdžio pastabas neatsižvelgta, nes į jas atsižvelgus reikėtų papildomai keisti kitas SEAKĮ nuostatas, nesusijusias su SEAKĮ projektu siekiamais įgyvendinti tikslais.

SEAKĮ projektą parengė Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos politikos grupės (vadovas – Vitalijus Auglys, mob. 8 686 46 087, el. p. vitalijus.auglys@am.lt) vyriausioji specialistė Renata Gagiene (mob. 8 695 41 940, el. p. renata.gagiene@am.lt), AAVKĮ projektą – Aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės (vadovas – Raimondas

¹⁹ Lietuvos techninių apžiūrų įmonių asociacijos „Transeksa“ duomenys.

Sakalauskas, mob. 8 686 00 052, el. p. raimondas.sakalauskas@am.lt) vyriausioji patarėja Toma Leonova (mob. 8 695 62 973, el. p. toma.leonova@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. SEAKĮ projektas, 2 lapai.
2. SEAKĮ projekto lyginamasis variantas, 3 lapai.
3. AAVKĮ projektas, 2 lapai.
4. AAVKĮ projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
6. Aiškinamasis raštas, 12lapų.
7. SEAKĮ projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 2 lapai.
8. SEAKĮ projekto antikorupcinio vertinimo pažymos (2023-05-11 Nr. D15-851) el. nuorašas, 10 lapų.
9. AAVKĮ projekto antikorupcinio vertinimo pažymos (2023-04-07 Nr. D15-584) el. nuorašas, 7 lapai.
10. Direktyvos 2014/47/ES atitikties lentelė, 3 lapai.
11. Direktyvos 2014/45/ES atitikties lentelė, 3 lapai.
12. Derinimo pažyma, 2 lapai.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas

R. Gagienè, mob. 8 695 41940, el. p. renata.gagiene@am.lt

T. Leonova, mob. 8 695 62 973, el. p. toma.leonova@am.lt